मैत्रावरुणर्वसिष्ठः।मित्रावरुणौ, ४-१३ आदित्याः, १४-१६ सूर्यः। गायत्री, १०-१५ प्रगाथः - (विषमा बृहती, समा सतोबृहती), १६ पुर उष्णिक्।

प्र मित्रयोर्वरुणयोः स्तोमो न एतु शूष्यः।नमस्वान्तुविजातयोः॥ ७.०६६.०१

तुविजातयोः- बहुधा अन्ने प्राणे मनसि जातयोः। मित्रयोर्वरुणयोः- मित्रावरुणयोः। नमस्वान्- नमस्कारसहितः। शूष्यः- सुखकरः। नः- अस्माकम्। स्तोमः- मन्त्रः। प्र- प्रकर्षेण। एतु- गच्छतु ॥१॥

या धारयन्त देवाः सुदक्षा दक्षपितरा।असुर्याय प्रमहसा॥ ७.०६६.०२

या- यौ। प्रमहसा- महात्मानौ। सुदक्षा- सुसमर्थौ। दक्षपितरा- सामर्थ्यपालकौ। देवाः- द्योतनशक्तयः। असुर्याय- प्राणाय। धारयन्त- धारयन्ति ॥२॥

ता नः स्तिपा तनूपा वरुण जरितॄणाम्।मित्र साधयतं धियः॥ ७.०६६.०३

ता- तौ युवाम्। मित्र वरुण- मित्रावरुणौ। नः- अस्माकम्। स्तिपा- गृहपालकौ। स्त्यायन्त इति स्तयो गृहाः। तान् पातीति स्तिपौ। जरितॄणाम्- स्तोतॄणां रसनिष्पादकानाम्। धियः। साधयतम् ॥३॥

यदद्य सूर उदितेऽनागा मित्रो अर्यमा।सुवाति सविता भगः॥ ७.०६६.०४

सूरे- सूर्ये। उदिते। अनागाः- अदोषाः। मित्रो अर्यमा सविता भगः। यत्- यदपेक्षितं तत्। सुवाति- प्रेरयन्तु ॥४॥

सुप्रावीरस्तु स क्षयः प्र नु यामन्सुदानवः।ये नो अंहोऽतिपिप्रति॥ ७.०६६.०५

सुदानवः- शोभनदायकाः। यामन्- मार्गे। नु- क्षिप्रम्। सः- असौ। क्षयः- निवासः। सुप्रावीः- सुष्ठु अविता। प्र- प्रकर्षेण। अस्तु- भवतु। ये देवाः। नः- अस्मान्। अंहः- अघात्। अतिपिप्रति- अतिपारयन्ति। तान्नमामः ॥५॥

उत स्वराजो अदितिरदब्धस्य व्रतस्य ये। महो राजान ईशते॥ ७.०६६.०६

उत- अपि च। स्वराजः- स्वतो दीप्तिमन्तः। अदितिः- तेषां माता अखण्डप्रकृतिः। ये। अदब्धस्य- अहिंस्यस्य। व्रतस्य- प्रकृतिनियतेर्धर्मस्य वा अनुष्ठितारः। ते। महः- महतः। राजानः- स्वामिनः। ईशते- स्वामित्त्वं कुर्वन्ति ॥६॥

प्रति वां सूर उदिते मित्रं गृणीषे वरुणम्। अर्यमणं रिशादसम्॥ ७.०६६.०७

सूरे उदिते- सूर्योदये। मित्रम्- स्नेहाधिदैवतम्। वरुणम्- ऋताधिदैवतम्। वाम्- युवाम्। प्रति गृणीषे- स्तौमि। अर्यमणम्- सौशील्याधिदैवतम्।। रिशादसम्- शत्रुबाधकं स्तौमि ॥७॥

राया हिरण्यया मतिरियमवृकाय शवसे। इयं विप्रा मेधसातये॥ ७.०६६.०८

विप्राः- हे मेधाविनः। हिरण्यया- हितरमणीयया। राया- दानयोग्यसम्पदा। इयम्- एषा। मतिः। अवृकाय- अक्रूराय। शवसे- बलाय। इयं - एषा मतिः। मेधसातये- मेधालाभाय ॥८॥

ते स्याम देव वरुण ते मित्र सूरिभिः सह। इषं स्वश्च धीमहि॥ ७.०६६.०९

देव- द्योतनशील। मित्र वरुण। सूरिभिः - विद्वद्भिः। सह। ते- त्वदीयाः। स्याम- भवेम। इषम्- सत्कामनाम्। इष इच्छायाम्। मनीषां वा। स्वः- दीप्तिम्। धीमहि- धारयामः ॥९॥

बहवः सूरचक्षसोऽग्निजिह्वा ऋतावृधः।
त्रीणि ये येमुर्विदथानि धीतिभिर्विश्वानि परिभूतिभिः॥ ७.०६६.१०

बहवः- प्रभूता देवाः। सूरचक्षसः- सूर्यप्रकाशाः। अग्निजिह्वाः- अग्निद्वारा सत्क्रतुद्वारा चरुपुरोडाशध्यानभावनादिहव्यग्राहकाः। ऋतावृधः- प्रकृतिनियतिभूतसत्यवर्धकाः। परिभूतिभिः-

व्याप्ताभिः। धीतिभिः- धीभिः। विश्वानि- सर्वाणि। त्रीणि। विदथानि- स्थानानि। येमुः- यच्छन्ति ॥१० ॥

वि ये दधुः शरदं मासमादहर्यज्ञमक्तुं चादृचम्।
अनाप्यं वरुणो मित्रो अर्यमा क्षत्रं राजान आशत॥ ७.०६६.११

ये। शरदम्- संवत्सरम्। मासम्। आत्- अनन्तरम्। अहः अक्तुम्- अहोरात्रान्। यज्ञम्। आत्- अनन्तरम्। ऋचम्- मन्त्रम्। वि दधुः- अस्थापयन्। वरुणो मित्रो अर्यमा। अनाप्यम्- अप्रधृष्यम्। क्षत्रम्- क्षत्रियधर्मम्। राजानः- स्वामिनः। आशत- व्याप्नुवन्ति ॥११ ॥

तद्वो अद्य मनामहे सूक्तैः सूर उदिते।
यदोहते वरुणो मित्रो अर्यमा यूयमृतस्य रथ्यः॥ ७.०६६.१२

सूरे- सूर्ये। उदिते। अद्य- इदानीम्। वः- युष्मान्। सूक्तैः- मन्त्रैः। मनामहे- ध्यायामः। यत्। ओहते- भवन्तो वहन्ति। तन्मनामहे। वरुणो मित्र अर्यमा। यूयम्। ऋतस्य- प्रकृतिनियतिभूतसत्यस्य। रथ्यः- नेतारः ॥१२ ॥

ऋतावान ऋतजाता ऋतावृधो घोरासो अनृतद्विषः।
तेषां वः सुम्ने सुच्छर्दिष्टमे नरः स्याम ये च सूरयः॥ ७.०६६.१३

ऋतवानः- प्रकृतिनियतिभूतसत्ययुक्ताः। ऋतजाताः- सत्यप्रजाताः। ऋतावृधः- सत्यवर्धकाः। घोरासः- वृत्रभयङ्कराः। अनृतद्विषः- प्रकृतिनियत्याख्यसत्यविरोधद्विषः। तेषाम्। वः- युष्माकम्। सुच्छर्दिष्टमे- अतिशयेन दीप्तिमति लीलामये वा। उच्छिदिर् दीप्तिदेवनयोः। सुम्ने- आनन्दे। नरः- मनुष्या वयम्। ये। सूरयः- विद्वांसस्ते। स्याम- भवेम ॥१३ ॥

उदु त्यद्दर्शतं वपुर्दिव एति प्रतिह्वरे।
यदीमाशुर्वहति देव एतशो विश्वस्मै चक्षसे अरम्॥ ७.०६६.१४

त्यत्- तत्। दर्शतम्- दर्शनीयम्। वपुः- रूपम्। दिवः- नभसः। प्रतिह्वरे- समीपे। एति- आगच्छति। ईम्- एतद्रूपं सूर्यस्य। विश्वस्मै- सर्वेषाम्। अरं चक्षसे- दर्शनार्थम्। आशुः- क्षिप्रः। एतशः- प्राणतुरगः। देवः- द्योतनशीलः। वहति- प्रापयति ॥१४॥

शीर्ष्णःशीर्ष्णो जगतस्तस्थुषस्पतिं समया विश्वमा रजः।
सप्त स्वसारः सुविताय सूर्यं वहन्ति हरितो रथे॥ ७.०६६.१५

शीर्ष्णःशीर्ष्णः- शिरसा शिरसा। जगतः- जङ्गमस्य। तस्थुषः- स्थावरस्य। पतिम्- पालकम्। सूर्यम्। विश्वम्- सर्वस्य। रजः- लोकस्य। समया- समीपे। सप्त। स्वसारः- स्वतः सरणशीलाः। हरितः- प्राणाश्वाः। रथे- रथोपलक्षितरंहणे। रथी ऋतस्य नो भवेति श्रुतेः ऋतं रथः। सुविताय- लोकहिताय। वहन्ति ॥१५॥

तच्चक्षुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत्।
पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतम्॥ ७.०६६.१६

तत्। देवहितम्- देवानां कल्याणम्। चक्षुः। शुक्रम्- शुभ्रम्। उच्चरत्- उद्गच्छति। शरदः शतम्- शतं समाः। पश्येम। जीवेम- प्राणान् धारयेम ॥१६॥

काव्येभिरदाभ्या यातं वरुण द्युमत्। मित्रश्च सोमपीतये॥ ७.०६६.१७

द्युमत्- द्युतिमन्तौ। अदाभ्या- अहिंस्यौ। वरुण मित्रश्च- मित्रावरुणौ। सोमपीतये- रसानुभूतये। काव्येभिः- अतीन्द्रियदर्शनैः। आ यातम्- आगच्छतम् ॥१७॥

दिवो धामभिर्वरुण मित्रश्चा यातमद्रुहा। पिबतं सोममातुजी॥ ७.०६६.१८

अद्रुहा- द्रोहरहितौ। आतुजी- समन्तान्निकेतनवन्तौ। तुजि हिंसाबलादाननिकेतनेषु। मित्रश्च वरुण- मित्रावरुणौ। दिवो धामभिः। आ यातम्- आगच्छतम्। सोमम्- रसम्। पिबतम्- अनुभवतम् ॥१८॥

आ यातं मित्रावरुणा जुषाणावाहुतिं नरा। पातं सोममृतावृधा॥ ७.०६६.१९

आहुतिम्- समर्पितं हव्यादिकम्। जुषाणौ- सेवमानौ। नरा- नेतारौ। ऋतावृधा- ऋतवर्धकौ। मित्रावरुणा- मित्रावरुणौ। आ यातम्- आगच्छतम्। सोमम्- रसम्। पातम्- अनुभवतम्॥१९॥